

Tine Cool, schrijfster en tuinarchitecte

Ria Platvoet

In de eerste helft van de vorige eeuw drongen maar weinig vrouwen door in het mannenbolwerk van de tuinarchitectuur. Eén vrouw, en een uitzonderlijke, trok zich niet veel aan van de heren en ging haar eigen opmerkelijke gang. Catharina Alida Cool (Tine) was een bekende tuinarchitecte in Bussum. Veel tuinen in en buiten het Gooi dragen het stempel van haar artistieke persoonlijkheid. Ze had een fijn gevoel voor kleurschakeringen en combinaties van tinten. Ze schreef diverse boeken over tuinverzorging en kreeg een prijs voor de roman *Wij met ons vijven in Rome*.

**Tine met haar moeder
in 1925**

Nederlandse tuinarchitecten hielden zich in de periode tot 1900 nog voornamelijk bezig met het ontwerpen van grote parken voor buitenplaatsen en landgoederen. Na 1900 zijn ze zich meer bezig gaan houden met kleinere tuinen. In het begin waren dit de tuinen van villa's die in de nieuwe villa-wijken, zoals het Spiegel, verrezen.

Tine Cool (1887-1944) werd in Rotterdam geboren. Haar vader, Thomas Cool, was kunstschilder en haar moeder, domineesdochter Berber Kijlstra, was onderwijzeres.

In 1892 vertrok het gezin naar Rome waar

het tot 1896 verbleef in villa Strohl-Fern. Thomas Cool maakte daar vele schetsen die hij later in Bussum zou voltooien.

Over het verblijf in Italië schreef Tine in 1928 het boek *Wij met ons vijven in Rome*, dat in het Engels vertaald is onder de titel *The five of us in Rome*.

In 1896 ging het gezin in villa Klein Delta aan de Graaf Wichmanlaan 19 in Bussum wonen. Later woonde Tine o.a. aan Boslaan 2a, Beerensteinerlaan 30 en Brinklaan 46.

Tine bleef tot haar overlijden in 1944 in Bussum wonen. Ze had een zwakke gezondheid en was graag in de buitenlucht. Na haar schooltijd werkte ze in de kassen en op de kwekerij van Jac. Smits in Naarden. Later volgde Tine cursussen in tuintekenen, las ze veel op het gebied van tuinarchitectuur en bestudeerde ze bomen en planten. Vanaf 1919 adverteerde ze in de *Bussumsche Courant* en ging ze als tuinarchitecte aan de slag. Ze schreef in deze krant regelmatig pittige columns. Zo maakte zij zich zorgen om het afgraven van het zand op de Fransche Kampheide ten behoeve van de Vesting Naarden.

**Oprichting Bond
van Nederlandse
Tuinarchitecten in 1923,
Tine staand, uiterst
links**

Nieuwe visie

De relatie tussen tuin en huis was voor haar essentieel. Haar doel was een mooi samenhangend geheel te ontwerpen van bloeiende vaste planten, heesters en bomen.

Voor haar hadden planten, ook buiten de bloeiperiode, een blijvende schoonheid. Een nieuwe visie voor die tijd. Ze was betrokken bij de Bond van Nederlandse Tuinarchitecten en meer dan twintig jaar actief als secretaresse van de afdeling Naarden-Bussum van de Nederlandse Maatschappij van Tuinbouw en Plantkunde.

Ze schreef een aantal boeken en publiceerde in diverse tijdschriften artikelen over tuinkunst en het gebruik van planten in de tuin, waardoor zij mogelijk grote invloed had op de ontwikkeling van de tuinkunst. In de rubriek 'Dames-Courant van De Gooi- en Eemlander'

van 5 oktober 1934 staat een interview met Tine. Ze vertelt o.a. dat de eerste tuin die ze aanlegde voor een familie was die in het vroegere huis van Martha van Vloten (de eerste vrouw van Frederik van Eeden) ging wonen. Vermoedelijk is villa Dennekamp bedoeld, Nieuwe 's-Gravelandseweg 58.

**Advertentie in de
Bussumsche Courant,
1919**

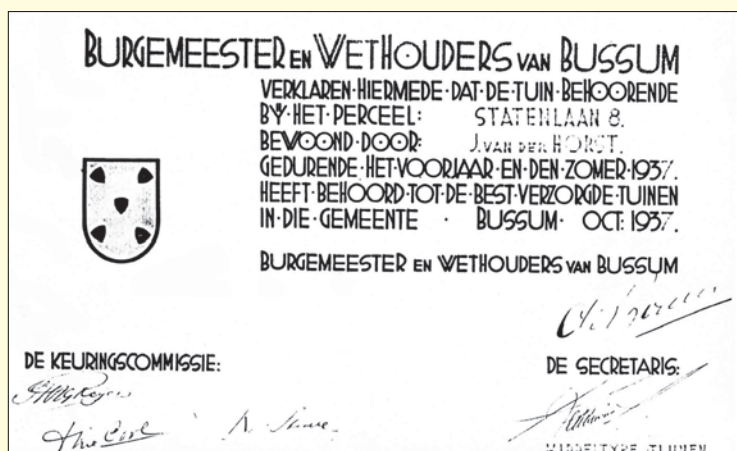
Samenwerking

Tine was een bijzondere vrouw met een geheel eigen stijl. Ze was voorstander van nauwe samenwerking tussen de architect en de tuinarchitect, zodat op het perceel de juiste plek van de tuin vastgesteld kon worden, voordat met de bouw van een huis een begin was gemaakt. Ze wilde mede bepalen waar deuren en ramen zouden komen, met het oog op de relatie tussen

binnen en buiten, het uitzicht, beschutting en lichtinval. Haar tekeningen en schetsen zijn kleurrijk; ze heeft duidelijk het talent van haar vader geërfd.

Tine kocht al haar planten en struiken zelf

De Tuinkeuring van 1937. Linksonder de handtekening van Tine

en zette ze neer waar ze geplant moesten worden. Leveranciers waren o.a. Boomkwekerij Jac. Jurissen & Zn. uit Naarden, Plantenkwekerij Singerskamp uit Laren, D.F. Tersteeg en Boomkwekerij Dorssen uit Naarden. Ze bezocht tuinen in binnen- en buitenland en deed daar verslag van in haar artikelen. Ook gaf zij beplantingsadviezen voor bermen langs Rijkswegen, voor de aanleg van schooltuinen in Naarden en voor gemeenschapstuinen.

Tuinkeuringen

In juni 1941 organiseerde de gemeente Bussum tuinkeuringen. De *Bussumsche Courant* van 5 juni vermeldt: 'Het doel van de tuinkeuring, welke van gemeente-wege geschiedt, is de belangstelling voor de eigen tuin te stimuleren en daardoor

Groot Hertoginnelaan 28a

het schoon van Bussum als villadorp te verhoogen.

Het spreekt dus wel vanzelf, dat hoge hagen welke aan het gezicht onttrokken worden en misschien achter deze omheining veel fraais verbergen, toch niet voor bekroning in aanmerking kunnen komen en dus niet eens op de lijst geplaatst worden. Het gaat bij de keuring uitsluitend om tuinen die vanaf den weg gezien kunnen worden. Van achtertuinen en die, welke door te hoge hagen omgeven zijn, wordt geen notitie genomen.'

Acht middagen waren de juryleden, onder wie Tine Cool, op de fiets in touw om alle tuinen te beoordelen.

Tuinontwerpen

Groot Hertoginnelaan 28a, architect G.F. Mastenbroek (1921)

Het landhuis is gebouwd op de plaats van een inmiddels opgeheven smalle landweg die zich tegenover de Koningin Sophielaan uitstreckte vanaf de Groot Hertoginnelaan tot aan de Hilversumse Meent. Het perceel kende de nodige beperkingen door de lange, smalle vorm. De architect, de tuinarchitecte en de opdrachtgever J.D. Cremers hebben op een creatieve manier gebruik gemaakt van de bestaande terreinomstandigheden door het creëren

van een doorkijk over de lengte van het terrein. De structuur van de achtertuin is nog vrijwel in de oorspronkelijke staat, grotendeels overeenkomstig de situatietekening uit 1924 en historische foto's. Deze tuin is geheel ontworpen door Tine Cool.

De dochter van J. Cremers, schilder en dichter Marie Cremers, had haar atelier op dit adres.

Groot Hertoginnelaan 8, Klein Buitenhuis, architect Th. J. Lammers (1915)

Omstreeks 1926 legde Tine Cool

de tuin aan in een bestaande boomgaard; de opdrachtgever was A. Moolenburgh. De bloementuin lag diep en had een kleine vijver, met in de border veel bloeiende beplanting.

Nieuwe 's-Gravelandseweg 13, villa Amby, architect H.J. Everts (1929)

Voorheen stond hier huize Beukenoord, enige tijd bewoond door Frederik van Eeden en Martha van Vloten. De eerste bewoner en opdrachtgever was F.J.P. Clignetti. Vanaf 1938 woonde hier J.W.B. Everts, de broer van architect Everts. De tuin om dit huis is het resultaat van de bestudering van het huis, het terrein zelf, de omgeving en het tegemoet willen komen aan de wensen van de eigenaar en de architect. Er moest een 'plein van ontvangst' komen.

Boslaan 14-16, Neluseca, in opdracht van de fam. Doyer

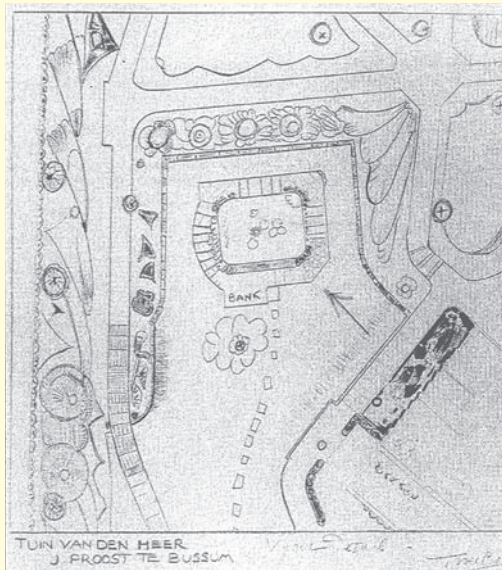
Nieuwe 's-Gravelandseweg 22, in opdracht van de heer J. Proost (ca.1938)

Voor zover bekend heeft Tine ook tuinen in de Bollelaan, Catslaan, Bosboom Tousseintlaan en Breedelaan ontworpen. Ook in Blaricum, Laren, Vreeland en Valkeveen zijn door haar aangelegde tuinen.

Amsterdam

De tuinaanleg voor J.C.M.J. Knecht op de Prinsengracht 921 in Amsterdam ging niet van een leien dakje. Geregeld was er correspondentie over de verkeerde flagstones, te veel crocusbollen, enzovoort. (Mevrouw Knecht was niet op bollen gesteld!).

In opdracht van de Amsterdamsche Coöperatieve Woningvereniging 'Samenwerking' ontwierp zij de tuinen van het zogenoemde 'Het Rode Blok' in de Johan M. Coenenstraat. Opvallend is dat bij uitgebreide beschrijvingen van dit project niets vermeld wordt over de aanleg van de binnentuinen.

Ontwerp en uitvoering van de tuin bij Nieuwe 's-Gravelandseweg 22

In de nieuwe Buurtschap Crailo wordt een straat naar Tine Cool vernoemd. Hopelijk voelen de bewoners zich daardoor geïnspireerd om aandacht te besteden aan hun tuin!

Bronnen

Tresoar, Frysk Histoarysk en Letterkundich Sintrum, Leeuwarden
Archief Gooi en Vechtstreek
Het *Tuinjournaal*, orgaan van de Nederlandse Tuinenstichting, augustus 2000 en juli 2011
Eric Blok, *Jongere tuinkunst 1900-1940*, Nederlandse Tuinenstichting, Amsterdam, 1992

In het volgende nummer van het *Bussums Historisch Tijdschrift* besteden we meer aandacht aan de artikelen en boeken van Tine Cool.